

ONBEŞİNCİ MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASINA DOĞRU: 2000Tİ Y I L L A R D A T Ü R K M İ L L İ E Ğ İ T İ M S İ S T E M İ

Y r d . D o ç , D r . M e h m e t Ş İ Ş M A N *

Giriş

Onbeşinci Milli Eğitim Şûrasının, Kasım 1995'te toplanması düşünülmektedir. Türk Milli Eğitim Sistemiyle ilgili çeşitli sorunların ve bunlara ilişkin çözüm önerilerinin tartışıldığı en geniş katılımlı toplantıardan biri olan Müli Eğitim Şuralarının gündemini, genelde eğitim sisteminin güncel sorunları oluşturmaktadır. Belirlenen konularla ilgili komisyonlar oluşturulmakta, bu komisyonlar, kendi konu alanlarıyla ilgili mevcut durumu irdelemekte, sorunları tartışmakta ve çözüm önerileri üretmektedir. Ancak şûraların aldığı kararlar ve sunduğu öneriler, icra organını bağlayıcı nitelikte olmayıp tavsiye niteliğindedir. Geçmişte yapılan Milli Eğitim Şuralarında, özel ve kamu kurumlarından davet edilen üyeler, Ankara'da toplanmakta, tayin edilen alt komisyonlarda görev almakta, bu komisyonların hazırladığı raporlar, Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulmakta idi. Ancak yapılması düşünülen 15. Milli Eğitim Şûrası için bundan önceki şûralardan farklı ön hazırlık yapılmaktadır. Bu ön hazırlıkları dört aşamada toplamak mümkündür:

1. Milli Eğitim Bakanlığı'nca önceden belirlenen çeşidi özel \e kamu kurumlarının temsilcilerinden oluşturulan alt komisyonlar, 15. Milli Eğitim Şûrası için belirlenen beş temel konu alanı ile ilgili birer ön çalışma raporu hazırlamışlardır. Bu raporlar, Milli Eğitim Müdürlüklerine gönderilmiştir.

2. Belirlenen beş temel konu ile ilgili olarak alt komisyonlarda hazırlanan bu ön çalışma raporları, her ilde çeşitli kamu ve özel kurumların temsilcilerinden oluşan alt komisyonlarda üccelenmiş, 22 Mayıs-2 Haziran 1995 tarihleri arasmda iki haftalık bir çalışma sonucunda "mevcut iurum, sorunlar ve öneriler" bölümlerinden oluşan yarı birer rapor hazır anmış, bu raporlar, alt komisyonların üyelerinden oluşan ü genel kurulunda son sekimi almıştır.

3. Hazırlanan il raporları, 19-23 Haziran 1995 tarihlerinde, 13 il merkezinde oluşturulan bölge çalışmalarında, her ilden alt komisyonlarda tekrar tartışılmış, bölge toplantılarına katılan tüm üyelerin yer aldığı bölge kurulunda son sekimi almıştır.

*Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Eğitim. Bü. Böl. Öğr. Üyesi.

4. Son aşamada da bölge çalışmaları sonucunda oluşturulan raporlar, Milli Eğitim Bakanlığı'na gönderilmiş, Ankara'da yapdacak 15. Milli Eğitim Şûrasmda tekrar tartışılmak üzere birer hazırlık raporu haline getirilmiştir.

Onbeşinci Milli Eğitim Şûrasına hazırlık kapsamında işletilen yukarıdaki süreç, geçmişteki şûralarda gözlenmeyen bir durumdur. Bakanlığın yerinde bir kararla öncelikle ülerde ve bölgelerde başlattığı bu çalışmalarda, yine öncelikle yerel ve bölgesel düzeyde, daha sonra da ulusal düzeyde var olan durum ve sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin üretmesine yönelik olarak öğrenci, veli, öğretmen, müfettiş, örgün-yaygın öğretim kurumları, kamu ve özel öğretim kurumları yöneticülerinden oluşan temsilcilerinden, basm-TV, meslek örgütleri temsilcilerine kadar eğitimin müşterisi ve sunucusu durumunda olan hemen her kesimin gözlem ve görüşleri tartışılmıştır. Bu durum, genelde yönetim kültürümüzde, özelde de eğitim yönetimi alanında merkeziyetçi yapı ve anlayıştan yerelliğe ve katılımcılığa doğru atılmış önemli bir adımdır.

Türkiye'de , özellikle 1990'lı yıllardan itibaren yazılan ve söylenenlerde, sıkça 2000'li yıllardan söz edilmeye başlanmıştır. Aslında bu, sadece Türkiye'de değil, Batılı ülkelerde de gözlenen bir durumdur. Başta A.B.D olmak üzere, Batılı ülkelerde gazete ve dergülerde, çeşitli toplantılarda, eğitimle ilgili ulusal düzeyde hazırlanan bazı raporlarda, hep 2000'li yılların gerektirdiği insan ve yönetici tipi, toplum, örgüt ve okul modellerinden söz edilmektedir. Bu geleneğe bağlı olarak, Şûra Genel Sekreterliği tarafından 15. Milli Eğitim Şûrası kapsamında il ve bölgelerde yapılacak ön çalışmaları için hazırlanan kılavuzun başmda da "2000 li Ydlarda Türk Milli Eğitim Sistemi" ifadesi yer almıştır. Bu toplantılardan çıkacak sonuç ve kararların, Türk Milli Eğitim Sistemi 2000'li yıllara taşıyacağı düşünülmüştür.

15. Milli Eğitim Şûrasmda ele alınması planlanan eğitimle ilgili beş temel konu şunlardır:

1. İlköğretim ve Yönlendirme
2. Ortaöğretim ve Yeniden Yapılanma
3. Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi
4. Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşlanması
5. Eğitim Sistemi Finansmanı.

Bu yazı kapsamında, Türk Milli Eğitim Sisteminin yukarıda belirlenen konulara ilişkin tüm sorunların tartışılması olanaksızdır. Bu sorunlar, yukarıda söz edilen il ve bölge toplantılarında tartışılmış, her ü ve bölgede, onlarca sayfa tutan raporlar hazırlanmıştır. Bu yazıda, il ve bölge düzeyindeki toplantılara katılmış bir üye sıfatıyla, gözlem ve izlenimlere dayalı olarak eğitim sisteminin genel durumu ve gözlenen bazı sorunlar, daha çok yönetim kültürü açısından ele alınmıştır.

Eğitimde Temel Sorunlar

Eğitim sistemimizin temel sorunları, personel (öğretmen, denetçi, yönetici), programları, fiziksel alt yapı, finansman, yönetim-organizasyon ve planlama olmak üzere birkaç ana başlık altında toplanabilir. Daha yalın bir ifadeyle bunları, nicel ve nitel ya da madde ve insanla ilgili sorunlar olmak üzere iki alt başlıkta ele almak da olanaklıdır. Nicel sorunların çözümünün, nitel sorunlara göre daha kolay olduğu söylenebilir. Fazla miktarda personel, fiziksel kaynak ve finansman sağlanabilir; ancak sahip olunan bu kaynaklar, verimli ve etkili bir biçimde kullanılmadıkça, ulaşılmak istenen amaçlar da gerçekleşemez. Yönetimin görevi de bu kaynakları en akılcı, etkin, ve verimli bir biçimde örgütleyerek amaçlar doğrultusunda harekete geçirmektir.

Eğitimle ilgili sorunlarını tümüyle çözmüş bir toplumun varlığından söz edilemez. Nicel sorunlarını çözebilmiş bir takım Batılı ülkelerde ise eğitimin daha çok nitel sorunları üzerinde tartışılmaktadır. Türkiye'de ve bu çerçevede şûra toplantılarından da eğitimle ilgili tartışılan konuların genelde nitelikle ilgili olduğu söylenebilir. Buna göre, Türkiye'de eğitimle ilgili tartışılan çoğu sorunlar, gelişmiş Batılı ülkelerin de eğitim sorunları arasındadır. Yine bu sorunların çoğu, her toplumsal sistem ve kurumun merkezinde yer alan insan ögesi ve onun nitelikleriyle ilgilidir. Şûranın gündemini oluşturan konular arasında yer almamasına karşın, hemen tüm alt komisyonlarda ve komisyon raporlarında, eğitim örgütlerini insan kaynağı ile ilgili olarak öğretmen, denetici ve eğitim/okul yöneticisi, program konularına ve bunlarla ilgili sorunlara değinilmeden geçilememiştir

Eğitim yönetimiyle ilgili olarak üzerinde durulan başlıca sorunlar, (a) eğitim yöneticiliğinin bir meslek olarak genel kabul görmemesi, (b) yönetici atamalarında politik etkenlerin ağır basması, (c) yöneticilerde bilgi, yetenek, liyakat, deneyim eksikliği, (d) uzun süreli ve vekaleten yönetici atamalarının sakıncaları, (e) yöneticilerin eğitim-öğretimden çok fiziksel sorunlarla ilgilenmek durumunda kalması vb. sorunlardır. Diğer taraftan, yöneticilerin üst düzeyde (lisans üstü) bir yöneticilik eğitiminden geçmesi,

yöneticilikte adaylık eğitimi, yükseltmelerde belli basamaklardan geçine, yöneticilerin atama yerine belli kurullarca seçilmesi, yöneticiliğin cazip hale getirilmesi gibi konular da birer temenni olarak dile getirilmiştir. Nitelikli öğretmen yetiştirme ve istihdam konusu ve diğer taraftan eğitime denetim anlayışı, sistemi ve denetici nitelikleriyle ilgili olarak bazı dileklerde bulunulmuştur. Eğitim sistemine yön veren nisan kaynağı ile ilgili olarak öğretmen, yönetici ve denetici, üçlü bir sac ayağı oluşmaktadır. Bunlar arasındaki eşgüdüm, sistemin başarısını belirlemede temel etken olacaktır. Ancak, toplantılarda gözlenen durum, eğitimci personel arasında eğitimle ilgili ortak bir felsefenin olmadığı ortaya koymuştur. Ortak bir felsefeye ulaşmada herhalde en makul yöntem de tartışma yöntemi olacaktır.

Tabi Olan / Uyan Toplumdan Tartışan Topluma

Türk kültürü, genel özellikleri itibariyle çatışmadan kaçınmayı ya da çatışmayı bastırmayı, itaati ve uymayı özendiren bir kültürdür. Ancak, çağdaş toplum, açık toplumla eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Açık toplum ise, kapalı toplumun tersine, çoğulculuk, yönetime katılma, açıklık, şeffaflık, uzlaşma gibi özelliklerle nitelendirilmektedir. Türkiye'de giderek yönetimle ilgili olarak bu özelliklerden sıkça söz edilmektedir. Şûra ile ilgili il ve bölge toplantılarında gözlenen ve dikkati çeken bir durum, bazı üyelerin söz aldığı anda, uzunca bir zaman susmuş, konuşma fırsatı bulamamış bir insan edasıyla, komisyon konusuyla ilgili/ilgisiz hissettiği tüm eğitim sorunları açıklama, içini dökme ve bunların raporlara geçmesi gayreti içinde oluşudur. Toplantılarda gözlenen bunun tersi diğer bir durum ise, katılımcılardan bir kısmının haftalarca süren bu toplantılara hiçbir söz hakkı almadan katılmasıdır. Bu durum, sanki külmümüzde mevcut iki zıt eğilimin (tabi olma/uyma ve tartışma/katılma) bir resmi gibiydi. Suskunluğun temelinde ise böylesi bir ortama alışık olmama, girişkenine davranışının eksikliği ötesinde, "benim söyleyeceklerim, üst yönetim için bir şey ifade edecek mi? Yoksa onlar kendi bildiklerini mi yapacaklar? Burada söyleyeceklerimle, bazı kimseleri rahatsız etmiş olur muyum? Ya da zarar görür müyüm?" türünden bazı endişeler aranabilir. Çağdaş toplum, tartışmayı bastırmadan öte tartışmayı özendiren ve tartışan, farklılıkları gidermekten çok farklılıklardan yararlanmaya çalışan bir toplumdur. Tartışmalarda temel amaç, bireylerin kendi bireysel doğrularını gruba onaylatma gayretinin ötesinde, başkalarını anlamaya ve ikna etmeye çalışarak bir uzlaşmaya varma olmalıdır.

Yönetim Kararlara Katılma

Yönetim biliminde karara katılma konusu, son zamanlarda üzerinde çok durulan konulardan biridir. Batı yönetim düşüncesi içinde yakın zamanlarda ortaya çıkan karara katılma konusunun, aslında Türk yönetim geleneği ve kültürü içinde daha eskilere dayanan bir geçmişi olduğu söylenebilir. Örneğin devlet yönetim yapısı içinde şûra, müşavere, istişare, müşavir, müsteşar terimleri hala kullanılmaktadır. Kuşkusuz grupla karar alma, yavaş işleyen bir süreçtir. Kararların verilmesi, uzun zaman alabilir. Ancak bu yöntemin, doğru kararlar verme konusunda daha sağlıklı bir süreç olduğu söylenebilir. Bu süreçte kararlar, oybirliği ya da oy çokluğu ile alınmaktadır. Şûra çalışmalarında görevlendirilen üyelere bir kısmının, böylesi toplantılara ilk kez katıldıkları, bu toplantılara bir üye sıfatıyla katılmaktan mutlu oldukları, oturumlara büyük oranda devam etlikleri gözlenmiştir. Toplantılarda kararlar, oybirliği ile ya da uzlaşmanın sağlanamadığı durumlarda oy çokluğu ile alınmıştır. Ancak, demokrasinin de temel ilkelerinden biri olan "bireyin, benimsemesi dahi çoğunluğun aldığı kararlara uyması, oylama sonuçlarına saygı göstermesi" ilkesinin henüz toplumumuzda tam olarak özümsemediği söylenebilir. Her insanın, yaşam süresince edindiği kendine özgü bireysel gerçek ve doğrular olabir. Ancak bunlar, başkalarıyla büyük ölçüde ve ortaklaşa paylaşıldığında sosyal gerçek ve doğrulara dönüşür. Ortak sosyal gerçek ve doğrulara ulaşabikcienin yolu da yine tartışma ve kararlara katılmadan geçmektedir.

Eğitimde Model Arayışları

Eğitimde modeller, beUi sorunlara çözüm bulmak amacıyla geliştirilir ve önerilir. Modelin başarısı da uygulama sonuçlarına göre değerlendirilir. Eğitim sistemimiz, Cumhuriyet öncesinden başlayarak sürekli yeni model arayışları içinde olmuştur. Bu konuda izlenen bir yol, bazı ülkelerin eğitim sistemlerinin incelenerek uygun görülen modellerin Türk eğitim sistemine uyarlanması biçiminde olmuştur. Ancak bugün gelinen noktada, sosyal sistemlerle ilgili evrensel gerçeklerin varlığından kuşku duyulmaktadır. Uygulamalar, bir kültür içinde geliştirilmiş sosyal modellerin diğer kültürlerdeki uygulamasının aym oranda başardı olamayacağını göstermiştir. Türkiye'de eğitimle ilgili geçmişteki bazı uygulamalar, yerel sosyal gerçekleri göz ardı eden modellerin başarılı olamayacağını göstermiştir. Buna bağlı olarak Türkiye de artık, eğitimle ilgili sorunlarını çözmede dışardan ithal modeller arama gayretinden vazgeçmiş görünmektedir. Türkiye'de eğitimle ilgili olarak son zamanlarda üzerinde en çok tartışılan modellerden biri de Ders Geçme ve Kredi Sistemidir.

Belki bu modelin uygulamaya konulmadan önce alt yapıya uygun hale getirilmesi öncelikli bir çalışma konusu olmalıydı. Ancak bu yapılamadı. Geçen dört yıllık uygulama döneminde de bazı aksaklıklar ortaya çıktı. Bölge toplantılarının son günü, bu modelin tartışılmasına ayrılmıştır. Ancak model üzerindeki tartışmalar başlamadan önce Bakanlıktan gelen bir emirle bazı okullarda Ders Geçme ve Kredi Sisteminin kaldırıldığı bildirilmiştir, kaldı ki, bölge toplantılarında illerin milli eğitim müdürleri tarafından Ders Geçme ve Kredi Sistemi ile ilgili olarak geçen dört yıllık uygulama sonuçlarına göre hazırlanan ve sunulan raporlar, tüm aksaklıklarına karşın bu sistemin ıslah edilerek devamını öngörüyordu. Özünde saklı mantığı itibarıyla son derecede demokratik ve insanı merkeze alan bir sistem olarak görünen Ders Geçme ve Kredi Sisteminin, aksaklıkları giderilerek devam ettirilmesi gerektiği söylenebilir. Türk Milli Eğitim Sisteminin, bir yaz-boz modellerin, toplumun gerçeklerini, ihtiyaçlarını, yönelimlerini dikkate alması gerekmektedir.

Geçmişten Geleceğe Yönelme

Geleneksel toplumlarla gelişmiş toplumlar arasında gözlenen bileşgin farklılıklardan biri, zaman yönelimi ile ilgilidir. Geleneksel toplumlarda güncel sorunlara çözüm yolları aranırken çoğu kez geçmişteki karar ve çözümlenmesi hedeflenir. Şûra toplantılarında bu konuyla ilgili dikkati çeken bir husus, öğretmen yetiştirme sistemi ile ilgili olarak geçmişteki öğretmen okullarından sıkça söz etme ve eski yüksek öğretmen okulu modelinin yeniden ihya edilmesi biçiminde ortaya çıkmıştır. Bu konuda bazı katılımcılar tarafından belki de bir nostalji olarak ifade edilebilecek bir özlem dile getirilmiştir. Bugün, geçmişin aynı olmadığı gibi gelecek de bugünün aynı olmayacaktır. Geçmişte uygulanan bazı modeller, o günün sorunlarını çözmede başarılı olabilir. Ancak bugünün sorunları, geçmişin aynı olamayacağına göre, çözüm biçimleri de farklılaşabilir. Geleceği bugünden yaşama arzusu içinde olan toplumlar, bütün plan ve projelerini, gelecek yönelimli olarak, gelecekte ortaya çıkabilecek sorunları çözme amacına dönük biçimde yapmakta ve gelecekteki insanın sahip olması gerekebilecek özellikler üzerinde tartışmaktadırlar. Bu tartışmalar, daha çok da insanın zihinsel donanımı/mantıkiyeti ile ilgili olmaktadır. İnsanın belki en güç değişebilecek yanı da bu yönüdür. Ancak hızlı değişimin getirdiği sorunlarla baş edebilmenin bir yolu, geçmişi bir tarafa atmadan, geleceğe dönük ve uzun dönemli düşünmeye becerisini kazanmaktır.

Toplumsal Güven Eksikliği

Türkiye'de toplumsal, siyasal, ekonomik yaşamda genel olarak bir güvensizlik ortamının egemen olma eğiliminde olduğu gözlenmektedir. Bir grup üniversite öğretim elemanınca, 1991'de, TÜSİAD adına Türk toplumunda egemen değerleri belirlemek amacıyla gerçekleştirdim bir çalışmada, katılanlardan Türkiye'de en çok güven duyulan kurumlarla ilgili bir sıralama yapılması istendiğinde, devleti oluşturan kurumlara olan güvenin oldukça zedelenmiş olduğu, güven sıralamasında, aile, askerlik, din kurumlarının ilk üç sırada yer aldığı görülmüştür. Bu güven eksikliği, aynı zamanda bir belirsizliğe de neden olmaktadır. Ne zaman, ne olacağı kestirilemediği bir belirsizlik ortamında, insanın eylem alanı daralmakta, girişim azmi zayıflamakta, kendini güvenceye almaya çalışmakta, risk almaktan kaçınmaktadır.

Bu durum, girişimi, gelişmeyi, yeniliği, engellemekte, mevcut durumu, statükoyu devam ettirmeyi özendirilmektedir. Toplumdaki genel güven eksikliği, eğitim eksikliği, eğitim sistemini de olumsuz yönde etkilemektedir. Sık sık değişen ve bazen birbiri ile çelişen kararlar, uygulayıcıları güç durumda bırakabilmektedir. Elbette sosyal değişimin hızı, istikrarı olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak, kararların sıkça değişmesi, uygulayıcıları da bir belirsizlik ortamına itmektir. Geleceğe dönük kararlı adımlar atabilmek için toplumdaki genel güven eksikliğinin giderilmesi kadar eğitim yönetiminde de yöneten ve yönetilenler arasında güven ortamının egemen kılınması temel koşuldur.

Eğitimle İlgili Yasal Düzenlemeler

İçinde yaşanan çağda giderek artan düzeydeki belirsizlikle baş etmenin bir yolu, ortaya çıkan sorunları, yapılacak bir takım yasal düzenlemeler çerçevesinde çözmeye çalışmaktır. Toplumsal yaşamda her geçen gün ortaya çıkan yeni durumlar ve sorunlar, yeni düzenlemeler gerektirmektedir. Şûra toplantılarında da eğitimle ilgili birçok konuda yasal düzenlemelerin gerekliliği sıkça ifade edüştür. Diğer taraftan, işlevseüiğini yitirmiş eğitimle ilgili mevcut bazı yasa ve yönetmeliklerir. de güncelleştirilmesi istenmiştir. Kuşkusuz, gelişen ve değişen bir toplumda değişmez yasalar oluşturmak söz konusu olamaz. Yeni sosyal gerçekler, yeni kuralları gerekli kılmaktadır. Ancak, herşeyin yasa ve yönetmeliklerle belirlenmesi, bir de bu yasa ve yönetmeliklerin, yeni ortaya çıkan sorunlara cevap vermemesi durumunda, özellikle yöneticilerin eylem alanı sınırlanmakta ve daraltılmaktadır. Bu durum, yöneticilerin yerel çözümler

üretmesini ve risk üstlenmesini güçleştirmektedir. Kültürümüz, belirsizlikten kaçınma düzeyi oldukça yüksek bir kültür özelliği taşımaktadır. Her konuda yasal düzenlemeler getirilmesi konusundaki talep, kültürün belirlemci ve belirsizlikten kaçınma özelliğinin yüksek olması, güven eksikliği üe açıklanabüü. Diğer taraftan, belirsizlik ve risk ortamında kendini güvenceye almak isteyen yönetici, mevcut yasaların sorunları çözmeye yetersiz kaldığı durumlarda, mevcut yasa ve yönetmeliklere sığmarak eylemsizliği terem edebilmektedir. Toplumumuzdaki güven eksiMiğinin aşılması, ehliyet ve liyakata önem verilmesi, yetkinin göçerilmesi, yasal düzenlemeler yanmda daha çok da kültürel ölçütlerin geliştirilmesi ve bir yönetim kültürünün oluşturulması, sorunları aşmada önemli noktalardır.

Yöneien-Yönetilen İlişkilerinin Niteliği

Mevcut yönetim kültürümüzde baskm olan değerler, asker bir millet oluşumuza da bağlı olarak asker kültürüne dayanmaktadır. Yöneten-yönetilen ilişkilerinde güç mesafesinin yüksek olması da bir ölçüde bununla açıklanabilir. Diğer taraftan kültürümüz, toplumcu özelliğinin bir son JCU olarak insanlar arası yakın ilişkileri tercih eder bir kültürdür. Buna göre, mevcut yönetim kültürümüzde, yönetici-yönetüen Üişküerinde, genel olarak iki zıt eğilim (yakm ya da uzak ilişki) gözlenmektedir. Yönetimde, bu iki uç eğilim arasmda bir dengenin kurulması gerekli olduğu söylenebilir. Yönetici-yöneten ilişkilerinde, yöneticilerin otokratik yönetici özelliğine sahip olmaları kadar çok yarın ilşkiler içinde olmaları . da yadırganabilmektedir. Ancak kültürün en azından dinleyen yönetici tipini terem ettiği söylenebilir. Yönetici-yönetüen ilişkilerinde güç mesafesüin fazla olması, astların yönetime katılmalarını, görüş ve önerilerini, yöneticilere serbestçe açıklama girişimlerini sınırlamaktadır. Astların, üst yönetimini görüşlerine katılıp katümadığını açıkça ortaya koyabilmelerine fırsat verilmesi, yöneten-yönetilen üişküerindeki güç mesafesüin azaltılması gerekmektedir. Bu konuda astların, bireysel zarar görme, işinden, makamından olma endişeleri kesinlikle ortadan ^kaldırılmalıdır.

Merkeziyetçilikten Yerelliğe Geçiş

Yönetim kültürümüzdeki, belirsizlikten kaçınma, güç mesafesinin yüksek olması ve güven eksikliği yanmda, gözlenen diğer genel bir durum, merkeziyetçi yapı anlayışıdır. Karar yetkilerinin tepede toplandığı piramit tipi örgüdenme biçimi, sorunların çöziümünün de üst yönetimden beklenme;;! sonucunu doğurmaktadır. Toplumsal değişmesinin hızı ve sorunları

çeşitliliği karşısında ise merkezi kararlarla sonuçları çözmek güçleşmektedir. Bu da giderek sistemin işlemez ve hantal bir hale gelmesine neden olmaktadır. Türkiye'de eğitim yönetiminde giderek merkezîyetçilikten yerelliğine doğru bir geçişin olduğu, merkez örgütünün bazı yetkileri taşraya devretme, karar sürecini hızlandırma çabası içinde olduğu gözlenmektedir. Şûra sektereliğince il ve bölge, daha sonra da ulusal düzeyde mevcut durum, sorunlar ve öneriler geliştirilmesi istenirken, bölgesel durum ve sorunlara çok az değinilmiş; şura konulan ile ilgili mevcut durum, sorunlar ve öneriler, genelde ulusal düzeye ele alınmıştır. Temel eğitim politikalarını belirleme dışında bazı eğitsel konu ve sorunların, bölgesel-yerel bazda ele alınması ve çözümlenmesi, sistemin işleyişine hız kazandıracaktır. Gözlenen duruma göre bazı iller, özellikle fiziksel alt yapı ile ilgili sorunlarını, vatandaşların gönüllü katkıları ile çözebilmektedirler.

Günlük Politikalardan Uzun Dönemli Politikalara

Günü kurtarmak için uygulanan popülist politikalar, beklenenin tersine toplumu pek de memnun edici görünmemektedir. İnsanımız, birçok toplumsal sorunun farkındadır. Sorunların kaynağını hissetmekte, bunların örtbas edilmesinden, görmezlikten gelinmesinden rahatsız olmaktadır. Bazı toplumsal sorunları görmezlikten gelmek, bunlara çözüm bulmayı da güçleştirmektedir. Örneğin, Şûra konularından birini eğitimin finansmanı konusu oluşturmaktadır. Giderek devlet, eğitimin finansmanını sağlamada yetersiz kalmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak toplantılarda birtakım öneriler getirilmiştir. Tabii ki bu önerilerin çoğu, eğitimin müşterilerini ilgilendirmektedir. Devlet eğitimin müşterilerini pek sıkıntıya sokmadan, onlara külfet getirmeden finansman sorunlarını çözmek istemekte; ancak buna da gücü yetmemektedir. Her öğretim yılı başında, okul müdürleri üe veliler arasında bu konuda büyük bir sıkıntı yaşamaktadır. Bakanlık, her öğretim yılı yaklaşırken okul kayıtlarının sırasında velilerden hiçbir şekilde, herhangi bir ad altında para talep edilmeyeceğini belirtmektedir. Bu açıklama, basm-yayın organları kanalıyla geniş kitlelere, üzerine basa basa duyurulmaktadır. Sırasıyla kayıtlar sırasında, okul ve veli arasında bir tartışma yaşanmaktadır. Diğer taraftan Bakanlık, okulların, parasal sorunların (bina bakımı, odun-kömür, kırtasiye vb.), büyük ölçüde kendi olanakları ile çözmelerini beklemektedir. Bu konuda daha açık ve net politikaların izlenmesi, sıkıntıların velilere açıkça anlatılması ve öğrencilerin oranında desteklerinin istenmesi, okul yöneticilerini ikilemeden kurtaracak, büyük ölçüde rahatlatacaktır.

Sonuç

Açık toplumların bir özelliği olarak Türkiye'de de serbest tanışma ortamının oluşturulması, herkesin, toplumsal yaşamla ilgili görüş ve beklentileri, açıkça, çekinmeden ortaya koyması konusunda yüreklendirilmesi önem taşımaktadır. Kavga etmeden, düşmanlık beslemeden, kırmadan, alınganlık göstermeden, sabırla, eleştiriye açık olarak tartışılmalıdır. Eğer sorunlar ve çözüm yolları, tartışarak belirlenirse, tarafların da kararlar, uygulamalar ve sonuçlarda sorumluluğu paylaşma ve üstlenme oranının artması beklenir. Aksi takdirde, belirli bir grubun vereceği kararlar, diğer gruplar tarafından benimsenip paylaşılmadıkça, uygulamada bazı sıkıntıların doğması kaçınılmaz olacaktır. Tartışmaya alışık bir toplum olmadığımız için başlangıçta sıkıntıların olması doğaldır. Ancak, bu konuda sabırlı olma ve katlanmasını öğrenmeden başka bir çıkış bir çıkış yolu da bulunmamaktadır. Her düzeydeki geleceğin yöneticileri ve bu çerçevede eğitim ve okul yöneticileri, gelecekte eğitim sistemiyle ilgili biçimsel-yapasal düzenlemelerden öte, giderek artan düzeydeki belirsizlik ve küresel düzeydeki karmaşık kültürel sorunlarla baş etmek durumunda olacaktır. Açık toplumlarda, kültürel çoğulculuğun bir sonucu olarak alt kültürleri yaşatmak, yönetmek, kültürel çeşitlilikten yararlanmak, çeşitlilik içinde birliği sağlamak yöneticilerin temel görevi olacaktır. Bu yönüyle insan davranışlarının kültürel-ahlaki yönü, gelecekteki eğitim yöneticilerinin en çok ilgilenecekleri konuların başında yer almaktadır.